

Benkoveu, pa u velikim proporcijama u kotaru Hvarskom, Korčulanskom, Bračkom, Šibenskom, Skradinskom, Zadarskom, Paškom i Rabskom, loza je izključiva gojitba, a gdje je mješovita, osim krajeva, gdje je gojidba maslina intenzivna, loza prednjači svim drugim te-
židbama i svuda teži da se specializira.

Sistem ili način uzgoja loze razširen po pokrajini, u potankostima je različit u raznim predjelima, ali se većinom goji na niski panj, većim dielom sa ograncima na krakove sa dva ili tri oka. Osobito u Spljetskom kotaru, pa na otoku Visu te gdje i u drugim krajevima, loza se goji uprav stablasto sa niskim panjem, a su dva do četiri dobro smještena ogranka, na kojima su kratki krakovi, i kad je loza izvanredno jaka, gdje koja rozgva su 4—5 oka. Na otoku Hvaru način uzgoja loza odvađa od običnoga i razlikuje se time, što svaki niski panj ima većim dielom jednu jedinu ali vrlo dugu macu od dva ili tri metra, što donosi kao posljedicu nejednakost proizvoda; na Bolu na otoku Braču opaža se isti sistem, samo što je maca kraća, po prilici 1 m., što je svakako prikladnije. Da se preprieči, da groždje dotiče zemlju, mace su poduprte na kôce ili taklje većinom drvene ili od trstike, kao na primjer na otoku Pagu.

Da neki sistem uzgajanja loza može da bude zaista racionalan sa izključivo tehničkog gledišta, treba da rez bude izveden prema snazi panja i obzirom na narav dotične njegove vrste, da se možda ne odnesu najbolje česti sa očijuh; treba da plodonosne rozgve kad se uperavlja dugi rez, stoje po mogućnosti u horizontalnom položaju, a da su srednje duljine, tako da se mogu pravilno razviti oka, koja nose groždje i da se može dobiti jednoliki proizvod; treba da se mladice, opredjeljene za razplodjenje za došastu godinu, čim više okomito razviju, svakako tako da ne ostavljaju odviše u sjeni grozdove; treba da grozdovi doduše stoje blizu zemlje, da se koriste toplinom, ali bez pogibelji da se obrljaju, jer tad ne bi bilo moguće dobiti fina vina čista ukusa; treba da ne kvareći, paće podupirući pravi položaj mladica za plod i onih za drvo, bude što manje naslonâ i da napokon bude moguće u svako doba obrađivati zemlju.

Obzirom na ova pravila, priznajem, da bi se moglo koješta prigovoriti načinu ili još bolje načinima uzgoja loze, koji su kod nas u običaju; ali valja promisliti, da prije svega podneblje, zatim zemljišta, položaji više ili manje pristupni i izloženi vjetrima i t. d., vrste loze, troškovi radnje, oskudica cijenih materijala za visoke kôce, nužda, radje nego li težnja, velikog i cjenog proizvoda, i tolike druge činjenice, utječu mnogo na sistem gojenja loze, te ovaj valja da se prilagodi mjestnim prilikama te kadkada odaleči od samih obćenitih pravila, koliko god ova bila opravdana, ako se hoće da odgo-